

Rūdolfs Šteiners. Vingrinājumu ceļi.

TRĪS VINGRINĀJUMU CEĻI Apziņas stāvokļi – blakusvingrinājumi.

Lekcija nolasīta 2.sept. 1906. (Tulkojis Kārlis Žols.)

No vakardienas izklāstiem jūs redzējāt, cik svarīgi ir attīstīt kopienas izjūtu (Gemeinschaftsstimmung). Tas nozīmē, - uzvarēt tikai sava Es respektēšanu, ja runa ir par dziļāku ieiešanu garīgajā dzīvē. Tam, kas ir centīgs savā okultajā attīstībā, bez visa pārējā, ir jāatbrīvojas no sekojoša egoisma veida. Viņš nedrīkst teikt: ko tas man palīdz, ja citi man stāsta par okultām lietām, un es pats tās nevaru redzēt. Tas ir uzticības trūkums. Ir jāuzticas tiem, kas jau ir sasnieguši noteiktu attīstības pakāpi. Cilvēki darbojas viens ar otru, un, ja kāds ir sasniedzis vairāk, tad viņš to nav sasniedzis priekš sevis, bet priekš visiem pārējiem, un tie ir aicināti viņā ieklausīties. Caur to viņu spēki tiek palielināti, un tieši tādēļ, ka viņiem ir šī uzticība, pakāpeniski viņi paši kļūst zinoši. Nevajag gribēt spert otro soli pirms pirmā.

Ir trīs okultās attīstības ceļi : orientālais, kristīgi-agnostiskais un kristīgais rožukrustiešu vai vienkārši rožukrustiešu ceļš. Tie atšķiras vispirms jau attiecībā uz skolnieka atdevi skolotājam. Kas vispār notiek ar vienu cilvēku, kurš okulti attīstās? Kādi ir okultās attīstības noteikumi?

Lai to aprakstītu, aplūkosim viena parasta šodienas cilvēka dzīvi. Tā norit tā, ka cilvēks no agra rīta līdz vēlam vakaram veic savu darbu un gūst savu ikdienas pieredzi. Cilvēks lieto savu saprātu, savas maņas. Viņš dzīvo un strādā tādā stāvoklī, ko mēs saucam par nomodu. Bet tas ir tikai viens stāvoklis. Cits stāvoklis ir starp nomodu un miegu. Cilvēks apzinās, ka tur caur viņa dvēseli tiek iegūti sapņu tēli. Tie neattiecas tieši uz ārējo pasauli, uz pierasto īstenību, bet tie ir netieši. Ir ļoti interesanti mācīties, kā šis stāvoklis norisinās. Daudzi cilvēki domā, ka sapnis ir kaut kas pilnīgi nesaprātīgs. Bet tā tas nav. Arī šodienas cilvēku sapņiem ir noteikta jēga, tikai ne tāda, kāda tā ir nomoda stāvokļa pieredzēm. Nomodā mūsu priekšstatu vienmēr saskan ar noteiktām lietām un pieredzēm. Sapnī notiek kaut kas cits. Piemēram, mēs varam gulēt un sapņot, ka uz ielas ir dzirdama zirgu pakavu dipoņa. Bet pamostoties mēs manām, ka ir tikšķējis pulkstenis, kas ir atradies blakām. Sapnis ir simbolu rdītājs (ein Symboliker), tēlotājs, tas simboliski pārveidoja pulksteņa tikšķēšanu zirgu pakavu dipoņā. Tā mēs varam nosapņot visas iespējamās lietas. Kāds students, piemēram, sapņoja par dueli. Viņš to redzēja ar visām pirms tā notikušajām detaļām : sākot no pistoļu pārbaudes līdz šāviena blīkšķim, kas viņu uzmodināja. Tad izrādījās, ka bija apgāzies krēsls, kas stāvēja pie viņa gultas. Kāds cits piemērs : kāda zemiece sapņo par iešanu uz baznīcu. Viņa ieiet baznīcā, mācītājs saka cēlus vārdus, tad paceļas viņa rokas un piepeši tās kļūst par spārniem, un tad pēkšņi garīdznieks sāk dziedāt, kā gailis. Zemiece pamostas un dzird, ka ārā dzied gailis.

No tā var redzēt, ka sapnī ir pilnīgi citas laika attiecības, nekā dienas apziņai, jo pie pieminētajiem sapņiem ir tikai tie cēloņi, kas bija kā laika pēdējās norises. Tas ir jāsaprot sekojoši : ar to, ka cilvēks, kas ir uzmodies, atceras visas sapņa detaļas, viņš paplašina šo iekšējo laiku tā, ka viņam šķiet, ka šie notikumi ir noritējuši kādā tiem atbilstošā laika posmā. Tā var iegūt ieskatu par to, kāds ir laiks astrālajā pasaulē. Kāds mazs notikums bieži kļūst par lielu, dramatisku norisi. Sapnis vienā mirklī izlido cauri dvēselei un vienā acumirklī uzmodina veselu priekšstatu rindu. Bet cilvēks pats sapnī pārstāda laiku. Arī iekšējie stāvokļi sapnī var būt simboliski attēloti, piemēram, galvas sāpes : cilvēks sapņo, ka atrodas kādā smacīgā pagrabtelpā ar zirnekļtīkliem. Viņš sajūtīs sirdsklauves un iekšēju karstumu, kā kvēlojošu krāsni. Cilvēki ar īpašu iekšēju jūtīgumu var vēl ko citu piedzīvot. Piemēram, sapnī tie satiekas kādā nelabvēlīgā vietā. Tad sapnis darbojas, kā pravietis. Tas ir kāds simbols tam, ka cilvēkā ienāk kāda slimība, kas parādīsies pēc pāris

dienām. Jā, daži pat spēj nosapņot, kādas ir dziedinošas zāles pret tādu slimību. Īsi sakot, sapņos darbojas pilnīgi cits uztveres veids.

Trešais cilvēka stāvoklis ir bezsapņu miega stāvoklis, kad dvēselē nekas neparādās, kad nedarbojas apziņa un cilvēks guļ. Ja tagad caur iekšēju attīstību cilvēks sāk ņemt vērā augstākās pasaules, tad tas vispirms parādās viņa sapņu stāvoklī un tieši caur to, ka sapņi kļūst regulārāki un jēgpilnāki, kā līdz šim. Caur sapņiem cilvēks vispirms iegūst savas atziņas, tagad tās ir pareizi jāsaprot. Vēlāk cilvēks mana, ka sapņi kļūst biežāki, līdz cilvēkam šķiet, ka viņš sapņo visu nakti. Tāpat var arī novērot, ka sapņi ar tādām lietām, kuras ārējā pasaulē vispār nav, kuras fiziski vispār nevar piedzīvot. Cilvēks pamana, ka sapņos viņam tagad parādās ne vairs tikai lietas, kas iedarbojas uz viņu ārēji, ne arī iepriekš aprakstītie simbolizējušies apstākļi, bet tagad viņš piedzīvo, tā sakot, lietu tēlus, kas jutekliskajā pasaulē vispār neeksistē. Cilvēks pamana, ka sapņi tagad sāk kaut ko nozīmīgu teikt. Tas var sākties, piemēram, tā: cilvēks sapņo, ka kāds viņa draugs ir ugunsgrēka briesmās, viņš redz, kā šīs briesmas tuvojas. Nākošajā dienā viņš uzzin, ka naktī šis draugs ir saslimis. Viņš nav redzējis, ka draugs saslimis, bet ir redzējis tam simbolu. No augstākajām pasaulēm uz sapņiem var būt šādi iespaidi, ka cilvēks piedzīvo kaut ko tādu, kā fiziskajā pasaulē vispār nav. Tā pāriet iespaidi no augstākajām pasaulēm sapnī. Tā ir ļoti svarīga pāreja uz augstāku okulto attīstību.

Tagad kāds var iebilst: tas viss ir tikai nosapņots, kā tas var kaut ko dot? Tas nav pareizs iebildums. Ņemsim vienu piemēru: to, kā radīt elektrisko spuldzīti, Edisons ir nosapņojis; pēc tam viņš šo sapni atcerējās, un patiešām, atbilstoši sapnim izveidoja elektrisko spuldzi. Lai tagad kāds nāk un saka: šī elektriskā spuldze nav nekas, tā ir tikai nosapņota. Ir runa par to, vai sapnī redzētajam ir kāda loma dzīvē, nevis par to, ka tas ir nosapņots. Tagad lielā mērā šādi sapņu stāvokļi pilnīgi netiek ievēroti, jo cilvēki ir pārāk nevērīgi. Tas nav labi. Tieši uz šādām smalkām lietām mums vajadzētu vērst savu uzmanību. Tas ved uz priekšu.

Tad vēlāk nāk tāds stāvoklis, kad skolniekam sapnī atklājas patiesības būtība un viņš var pārbaudīt sapņus īstenībā. Kad viņš ir nonācis tik tālu, ka ne tikai miegā, bet arī dienas laikā viņa priekšā ir visa tēlu pasaule, tad skolnieks var ar prātu izanalizēt, vai tas, ko viņš redz, ir patiess. Tomēr nedrīkst uzskatīt sapņu tēlus par pamatu patiesībai, un tos tā izmantot, bet ir jāgaida, kamēr tie ienāks dienas pasaulē. Tad, kad tos var apzināti kontrolēt, drīz pienāk brīdis, kad skolnieks ne tikai redz to, kas fiziski notiek, bet viņš var arī novērot, kas ir cilvēka aura, kas ir dvēsele, kas pie viņa ir astrāls. Tad cilvēks mācās saprast, ko astrālajā ķermenī nozīmē formas un krāsas, piemēram, kādas kaislības tajās izsaka sevi. Cilvēks mācās pakāpeniski dvēselisko pasauli, tā sakot, izburtot (buchstabieren). Tikai vienmēr ir jāatceras, ka tas viss ir simboliski.

Pret to var iebilst: ja jau var redzēt tikai simbolus, tad jau viens notikums var būt attēlots visos iespējamajos simbolos un mums var nebūt nekādas skaidrības, ka attiecīgais tēls nozīmē kaut ko noteiktu. Tomēr vienā noteiktā pakāpē viena lieta vienmēr attēlojas ar vienu un to pašu tēlu, tieši tāpat, kā viens priekšmets izteicas vienmēr ar vienu un to pašu priekšstatu. Tā piemēram, kāda kaislība vienmēr un visiem izteicas caur vienu noteiktu tēlu. Ir tikai jāmacās šos tēlus pareizi attiecināt.

Tagad jūs saprotiet, kāpēc visās reliģijas grāmatās gandrīz viscaur ir runāts simbolos. Piemēram, gudrība tur tiek dēvēta par gaismu. Tam pamats ir, ka okulti attīstītajam cilvēku un citu būtņu gudrība vienmēr parādās kā astrāla gaisma. Kaislības parādās kā uguns. Reliģiskie raksti atklāj to, kas notiek ne tikai fiziskajā plānā, bet arī augstākajos plānos. Visi šie raksti ceļas no gaišreģiem un attiecas uz augstākām pasaulēm. Tādēļ tie runā uz mums tēlos. Tādēļ arī viss, kas ir stāstīts no Akaša hronikas, ir jāattēlo šādos tēlos. Nākošais stāvoklis, kuru skolnieks piedzīvo, tiek apzīmēts kā apziņas kontinuitāte. Kad parastais cilvēks miegā ir pilnīgi attālinājies no maņu pasaules, tad viņš ir bezapziņā, bet pie skolnieka, kad viņš ir sasniedzis iepriekšminēto pakāpi, tas tā vairs nav. Nepārtraukti, dienu un nakti skolnieks dzīvo pilnā, skaidrā apziņā, arī tad, kad viņa fiziskais ķermenis

atpūšas. Pēc kāda laika sākas ieiešana kādā jaunā, noteiktā stāvoklī, caur to, dienas apziņai, tēliem nāk klāt skaņas un vārdi. Tēli runā un saka viņam kaut ko. Tie runā viņam saprotamā valodā. Tie saka, kas viņi ir. Tur vairs nav iespējami nekādi maldi. Tā ir devahaniskā skaņa un runa, sfēru mūzika. Katra lieta tad izsaka pati savu vārdu un savu attieksmi pret citām lietām. Tas nāk klāt pie astrālās redzēšanas un tā ir gaišreģa ieiešana Devahanā. Ja cilvēks ir sasniedzis šo devahanisko stāvokli, tad lotosa ziedi, čakras vai riņķi (Rader) noteiktā astrālā ķermeņa vietās sāk griezties kā pulksteņa rādītāji, no kreisās uz labo pusi. Tie ir astrālā ķermeņa maņu orgāni, bet to uztvere (jušana) ir aktīva. Piemēram, acs ir miera stāvoklī, tā ļauj sevī ienākt gaismai, tā uztver gaismu. Turpretī lotosa ziedi uztver tikai tad, kad tie kustas, kad tie aptver kādu priekšmetu. Caur lotoszieda griešanos radītās svārstības tad rada astrālās matērijas pieskārienu, un tā rodas astrālā plāna uztvere.

Kādi ir tie spēki, kas attīsta lotosziedus? No kurienes nāk šie spēki? Mēs zinām, ka miegā astrālā miesa atjauno fiziskā un ēteriskā ķermeņa izlietotos spēkus. Caur tā regularitāti, miegā var tikt izlīdzināta fiziskās un ēteriskās miesas neregularitāte. Bet tie spēki, kas tiek pielietoti noguruma pārvarēšanai, ir tie, kas attīsta lotosa ziedus. Tāds cilvēks, kas sāk savu okulto attīstību, patiesībā caur to, tātad, atņem spēkus savam fiziskajam un ēteriskajam ķermenim. Ja šie spēki tiek ilgstoši atrauti no fiziskā ķermeņa, tad cilvēks saslimst, tajā ienāk pat pilnīgs pagurums, cilvēks tiek iztukšots. Ja cilvēks negrib sev fiziski un morāli kaitēt, tad viņam šie spēki ir jāizvieto ar kaut ko citu.

Mums ir jāatceras kāds vispārējs likums: ritms aizstāj spēku. Tas ir svarīgs okults princips. Šodien cilvēka dzīve ir ļoti neregulāra, īpaši tā priekšstati un darbības. Cilvēks, kurš ļauj uz sevi iedarboties tikai izkaisītai ārējai pasaulei un piedalās tikai tajā, nevar izvairīties no briesmām, kas ienāk tā fiziskajā ķermenī caur okulto attīstību, spēku zaudēšanas dēļ. Tādēļ ir jāstrādā pie tā, lai dzīvē ienāktu ritms. Protams, to nevar ierīkot tā, ka viena diena paiet tāpat, kā visas pārējās. Bet kaut ko var noteikti paveikt: noteiktas darbības var veikt pilnīgi regulāri. Tas ir jādara tiem, kas veic okulto attīstību. Piemēram, katru rītu vienā, paša noteiktā laikā ir jāveic meditācijas un koncentrēšanās vingrinājumi. Ritms ienāk caur ikvakara nodzīvotās dienas pārskatu. Ja var ieievest vēl citas regularitātes, tad ir vēl labāk, tad viss norit, tā sakot, saskaņā ar pasaules likumiem. Visa pasaules sistēma norit ritmiski. Dabā viss ir ritms: Saules gaita, gadalaiku ritējums, diena un nakts un tā tālāk. Augi aug ritmiski. Tomēr, jo augstāk mēs pakāpjamies, jo mazāk izpaužas ritms, bet vēl pie dzīvniekiem mēs varam apjaust kādu noteiktu ritmu. Dzīvnieki, piemēram, vairojas regulāros laika posmos. Tikai cilvēks ienāk kādā neritmiskā, haotiskā dzīvē : daba ir viņu atstājusi.

Šo haotisko dzīvi tagad viņam atkal ir jāizveido par ritmisku. Lai to sasniegtu, viņam ir dots kāds noteikts līdzeklis, caur ko viņš šo harmoniju var ienest savā fiziskajā un ēteriskajā miesā. Pakāpeniski abi šie ķermeņi šādās svārstībās tiks pārveidoti (pārvietoti (versetzen)), ka pie astrālās miesas izešanas (Heraustreten), tie paši koriģēsies. Ja tie dienas laikā tiks izrauti no ritma, tad miera stāvoklī tie paši nonāks pareizā kustībā. Šis līdzeklis der (pastāv) sekojošos apstākļos, kas ir jāattīsta blakus meditācijai : Domu kontrole. Tā izpaužas tā, ka vismaz īsu dienas laiku neļauj visam iespējamajam maldīties caur dvēseli, bet, ļaujot vismaz īsu dienas laiku savā domu gājumā ienākt mieram. Var domāt par kādu noteiktu jēdzienu, nostādīt šo jēdzienu savas domu dzīves centrā, sakārtot visas domas vienu ar otru tā, ka tās saskaņojas ar šo jēdzienu. Ja tas notiek kaut vai tikai vienu minūti, tam jau ir liela nozīme priekš fiziskās un ēteriskās miesas ritma.

Rītības iniciatīva. Tas nozīmē, piespiest sevi, lai arī uz nenozīmīgām, bet no paša iniciatīvas nākošām rītībām, sev pašam uzliktiem pienākumiem. Lielākā daļa mūsu rītību iemeslu ir ģimenes attiecībās, audzināšanā, profesijā un tā tālāk. Padomājiet, cik maz, kas nāk no mūsu pašu iniciatīvas. Tagad ir nepieciešams neilgs laiks, lai ļautu kādām

darbībā izrietēt no savas paša iniciatīvas. Tomēr tām nav jābūt kādām svarīgām lietām. Pavisam nenozīmīgas rīcības piepilda šo mērķi.

Nosvērtība. Trešais, par ko te ir runa, var tikt nosaukts par nosvērtību (mierīgumu). Te cilvēks mācās regulēt dažādu svārstību stāvokļus starp "līdz debesīm gavilējošu" un "līdz nāvei apbēdinātu". Tam, kurš to negrib, jo tic, ka ar to tiks pazudināti tā rīcību sākotnējie iemesli, vai arī mākslinieciskā izdoma, tam nav iespējama nekāda okultā attīstība. Nosvērtība nozīmē būt par valdnieku sev gan vislielākajos priekos, gan arī dziļākajās sāpēs. Jā, priekus un ciešanas pasaulē tikai tad var pareizi uztvert, ja sāpēs un priekos cilvēks pats nepazūd, ja to visu egoistiski nepiepaceļ. Lielākie mākslinieki galvenokārt tieši caur šo nosvērtību ir guvuši savus sasniegumus, jo caur to tie ir atraisījuši dvēseli smalkām un iekšēji nozīmīgām lietām.

Vienkāršība (nemākslotība). Tā ir īpašība, kas visās lietās saredz labo. Visās lietās tā iet uz pozitīvo. Kā piemēru, vislabāk mēs varētu pieminēt kādu persiešu leģendu, kas saistās ar Jēzu Kristu. Jēzus Kristus reiz ir redzējis uz ceļa guļam kādu nobeigušos suni. Jēzus palika stāvēt un apskatīt dzīvnieku, bet apkārtējie, savukārt, riebumā novērsās no šāda skata. Tad Jēzus Kristus teica: „Cik brīnišķīgi zobi ir šim dzīvniekam!” - Viņš neredzēja sliktu, neglīto, bet atrada šajā atbaidošajā vēl kaut ko skaistu, baltus zobus. Ja mēs esam šajā noskaņā, tad mēs visās lietās meklējam pozitīvas īpašības, labo, un mēs to visur varam atrast. Tas ļoti spēcīgi iedarbojas uz fizisko un ēterisko miesu.

Ticība. Nākošais ir ticība. Okultā nozīmē ticība ir kaut kas cits, nekā mēs saprotam savā pierastajā valodā. Esot okultā attīstībā, savos spriedumos nedrīkst caur pagātni noteikt nākotni. Okultajā attīstībā, zināmos apstākļos ir jāatstāj tas viss, kas līdz šim piedzīvots, lai katrai jaunai pieredzei varētu nostāties pretī ar jaunu ticību. Tas okultistam ir jāveic apzināti. Ja kāds, piemēram, nāk un saka, ka baznīcas tornis ir šķībs, ka tas ir noliecies pa 45 grādiem, - tad visi teiktu: tas nevar būt. Tomēr okultistam ir jāatstāj sevī kādas durvis uz to vaļā. Jā, viņam ir jāaiziet tik tālu, ka tas var ticēt visam pasaulē notiekošajam, kas tam ir jāstāp, citādi viņš sev aizsprostotu ceļu uz jaunām pieredzēm. Caur to fiziskais un ēteriskais ķermeņi tiek pārstādīti tādā noskaņā, kuru varētu salīdzināt ar baudkāru dzīvnieka noskaņu, kas grib kaut ko citu izperēt (ausbruten).

Iekšējs līdzsvars. Nākošā īpašība - iekšējs līdzsvars. Tas veidojas no piecām pārējām īpašībām ļoti pamazām pats no sevis. Par šīm sešām īpašībām cilvēkam ir jādomā. Ir jāņem sava dzīve rokās un lēni jāiet uz priekšu, kā to pasaka vārdi : vienmērīgi pilieni izdobj akmeni.

Ja kāds cilvēks caur kaut kādiem veikliem paņēmieniem piesavinās augstākos spēkus, neņemot vērā visu iepriekšējo, tad viņš ir kādā nepareizā vietā. Šodienas dzīvē garīgais un ķermeniskais ir tik ļoti viens ar otru kopā savijušies, kā dzeltens un zils šķīdums glāzē. Ar okulto attīstību sākas kaut kas līdzīgs tādai pārejai, kad ķīmiķis šos abus šķīdumus atdala vienu no otra. Līdzīgi tiek atdalīts dvēseliskais no miesiskā. Bet ar to cilvēks zaudē šī sajaukuma labo iedarbību. Caur to, ka dvēsele atrodas fiziskajā miesā, parastais cilvēks vairs netiek pakļauts pārāk groteskām kaislībām. Caur šo dalīšanos var notikt tas, ka fiziskā miesa tiek atstāta ar savām pašas īpašībām un tas var novest pie dažādiem ekscesiem. Tā var notikt, ka faktiski pie cilvēka, kas ir iegrimis okultajā attīstībā, ja viņš neievēro morālo īpašību attīstīšanu, tad nāk gaismā tās lietas, kuras viņš kā parasts cilvēks it nemaz neizrādītu. Viņš kļūst pēkšņi melīgs, nesavaldīgs, atriebīgs: visas iespējamās īpašības, kas līdz tam tika apslēptas, tagad krasi nāk uz āru. Jā, tas tā var notikt, ja kāds pārāk nodarbojas ar teozofijas gudrības mācībām bez morālas attīstības. Mēs redzējam, ka vispirms cilvēks iet caur skatīšanas pakāpi, un tikai tad nonāk garīgās dzirdēšanas pakāpē. Kamēr cilvēks ir skatīšanas pakāpē, dabiski vispirms ir jāmacās, kā tēli attiecas uz priekšmetiem. Cilvēks var tikt iegrūsts astrālo pieredžu vētrainajā jūrā, ja tas pienācīgi tam visam nepievēršas. Tādēļ ir nepieciešams kāds vadītājs, kas pie ieejas (šajā pasaulē) saka, kā lietas ir savstarpēji saistītas, kā tajās orientēties. Uz to balstās nepieciešamība stingri paļauties uz Guru. Šajā virzienā ir trīs atšķirīgi attīstības ceļi:

Austrumu, kuru var saukt arī par Jogas attīstību. Tajā viens vienīgais fiziskā plānā dzīvs iesvētītais cilvēks ir kāda cita vadītājs, guru, cilvēks paļaujas uz guru pilnīgi un visos stīkumos. Vislabāk to var īstenot, attīstības laikā savu paša būtību pilnībā izslēdzot un nododot to guru. Guru pat ir jādod padomi par rīcību iniciatīvām. Indiešu daba ir piemērota tādai būtības pilnīgai atvērtībai. Eiropēiskā kultūra tādu pilnīgu atdevi nepieļauj.

Kristālais attīstības ceļš kāda atsevišķa guru vietā liek lielo Guru, pašu Kristu Jēzu priekš visiem un kopīgā piederība Kristum Jēzum, vienotība ar viņu var aizstāt atdevi atsevišķam guru. Bet vispirms ir nepieciešams, lai kds šīs zemes guru aizvestu pie viņa. Arī te fiziskā plānā zināmā mērā pastāv atkarība no guru.

Vislielākā neatkarība ir rožukrustiešu skološanās ceļā. Guru tur vairs nav vadonis, viņš ir padomdevējs. Viņš dod norādījumus par to, kas ir iekšēji jādara. Viņš vienlaikus arī rūpējas, lai paralēli okultajai attīstībai, notiktu arī noteikta domāšanas attīstība, bez kuras tāda okulta attīstība nav iespējama. Tas ir tādēļ, ka domāšanai ir tādas īpašības, kuru nav citam. Piemēram, ja mēs esam fiziskajā plānā, mēs ar fiziskām maņām uztveram to, kas tur atrodas un neko citu. Astrālajā plānā der astrālā uztvere un devahaniskā dzirdēšana der tikai devahanā. Īsumā, katram plānam ir tā īpašas uztveres. Tomēr kaut kas iet caur visām pasaulēm un tā ir loģiskā domāšana. Loģika ir viena un tā pati visos trijos plānos. Tā fiziskajā plānā var mācīties kaut ko tādu, kas der arī augstākajos plānos, un šo metodi apskata rožukrustiešu attīstības ceļš, kurā fiziskajā plānā domāšana tiek attīstīta ar fiziskā plāna līdzekļiem. Pārliecinoša domāšana tiek attīstīta ar teosofisko patiesību mācīšanos, vai arī caur tiešu domāšanas vingrināšanu. Ja kāds grib vēl vairāk attīstīt intelektu, tad var studēt tādas grāmatas, kā "Brīvības filosofija", "Patiesība un zinātne", kuras ir rakstītas ar tādu nolūku, lai ar tām skolota domāšana varētu brīvi virzīties augstākajos plānos. To varētu pat tas, kurš šos rakstus studē, arī neko nezinādams par teosofiju. Arī tas, neskatoties uz to, varētu orientēties augstākajās pasaulēs. Bet, kā tika teikts, arī teosofiskās patiesības darbojas tādā pašā veidā.

Tur guru ir vēl tikai skolnieka draugs. Viņš dod padomus. Tādējādi, ar labāko guru, skolnieks skolojas pats ar savu prātu. Protams, arī te ir nepieciešams guru, jo tam ir jādod padomi, kā nonākt pie brīvas attīstības.

Eiropas tautās kristīgais ceļš ir domāts tiem, kas ir vairāk attīstījuši jūtas. Tiem, kas vairāk vai mazāk ir no baznīcas aizgājuši un stāv vairāk uz zinātnes pamata, un zinātnes dēļ ir nonākuši šaubās, tie lai labāk iet rožukrustiešu ceļu.

Rudolf Steiner

Wege der Übung

Themen aus dem Gesamtwerk Band 8

256 Seiten, kartoniert

12 Vorträge von Rudolf Steiner

Ausgewählt und herausgegeben von Srefan Leber

Verlag Freies Geistesleben

ISBN-10: 3-7725-0071-4

ISBN-13: 978-3-7725-0071-8